

[Etusivu](#) > ... > [Perhe- ja Perintöoikeudelliset Asiat](#) > [Avioero Ja Asumusero](#) > [Spain](#)

Avioero ja asumusero

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Espanja

1 Millä edellytyksillä avioeron voi saada?

Espanjassa lailla 15/2005 tehdyn uudistuksen jälkeen avioero ei edellytä asumuseroa tai laissa määriteltyjen perusteiden olemassaoloa.

Avioeromenettely voidaan saattaa vireille hakemuksella, jonka jättää toinen puolisoista yksin, molemmat puoliset yhdessä tai toinen puoliso toisen suostumuksella. Avioerohakemus voidaan jättää, kun seuraavat edellytykset täyttyvät:

1. Avioliiton solmimisesta on kulunut vähintään kolme kuukautta, jos avioeroa hakevat molemmat puoliset yhdessä tai toinen puolisoista hakee sitä toisen suostumuksella.
2. Avioliiton solmimisesta on kulunut vähintään kolme kuukautta, jos avioeroa hakee vain toinen puoliso.
3. Avioeroa voidaan hakea milloin tahansa ilman aikarajoitusta avioliiton solmimisen jälkeen, jos on näyttöä siitä, että avioeron hakijan, puolisojen yhteisten lasten tai jommankumman puolison lasten henki, vapaus tai fyysinen, henkinen tai seksuaalinen koskemattomuus on vaarassa.

Edellisen perusteella avioeron hakemiseen ja myöntämiseen riittää, että toinen puolisoista ei halua jatkaa avioliittoa. Vastaaaja ei voi vastustaa avioeroa aineellisin perustein. Riittää, että noudatetaan aikarajoituksia, joita viimeksi mainitussa tapauksessa ei edes ole.

Avioero voi johtaa sovintoratkaisuun tai riita-asiaan.

Ensimmäisessä tapauksessa hakemukseen liitetään yhteinen sopimus (*convenio regulador*), josta on käytävä ilmi, mitä puoliset ovat sopineet lasten edun mukaisesti lasten huoltajuudesta ja sen toteuttamisesta käytännössä ja tarvittaessa järjestelyistä, jotka koskevat lasten yhteydenpitoa ja oleskelua sen vanhemman kanssa, joka ei tavallisesti asu heidän kanssaan, sekä tarpeen mukaan järjestelyistä, jotka koskevat lasten tapaamista ja yhteydenpitoa isovanhempien kanssa ja mahdollisten lemmikkieläinten kohtaloa, ottaen huomioon perheenjäsenten etu ja eläimen hyvinvointi. Lisäksi sopimukseen kirjataan tarvittaessa yhteisasumis- ja hoitokausien jakautuminen sekä eläimen hoidosta aiheutuvat kustannukset, asunnon ja kodin irtaimiston käytön jakautuminen, osallistuminen perheen yhteiseen talouteen ja puolisojen elatukseen sekä tarvittaessa niiden päivittämisen ja takeiden perusteet, aviovarallisuussuhteiden purkaminen ja tarvittaessa toiselle puolisolle maksettava elatusapu.

Jälkimmäisessä tapauksessa hakemukseen liitetään ehdotus toimenpiteistä, joilla säädellään avioeron tai asumuseron vaikutuksia. Näistä toimenpiteistä keskustellaan menettelyn aikana. Jos puoliset eivät pääse niistä sopimukseen, niistä päättää oikeusviranomainen.

Tuomioistuimilla on joka tapauksessa toimivalta käsitellä näitä asioita, jos puolisoilla on alaikäisiä lapsia tai sellaisia täysi-ikäisiä lapsia, joiden tukemisen tuomioistuimet ovat vahvistaneet vanhempien tehtäväksi.

Jos lapsia ei ole, toimivalta annetaan (osapuolten valinnan mukaan) oikeussihteerille (*Letrado de la Administración de Justicia*) tai notaarille.

Diplomaatti- tai konsuliviranomaisilla ei ole toimivaltaa vahvistaa asumuseroa tai avioeroa heille uskottuja notaarin tehtäviä hoitaessaan.

Avioliiton mitätöintiä, asumuseroa ja avioeroa koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan kaikilta osin kaikkiin avioliittoihin riippumatta siitä, ovatko puoliset samaa tai eri sukupuolta, sillä lain 13/2005 tultua voimaan avioliittoa koskevat samat ehdot ja vaikutukset siitä riippumatta, ovatko avioliiton solmijat samaa tai eri sukupuolta.

2 Mitkä ovat avioeron myöntämisperusteet?

Lain 15/2005 tultua voimaan avioeron saamiseen Espanjassa ei enää vaadita mitään perusteita, sillä lain mukaan aviosuhteessa elämisen katsotaan olevan ilmaus puolisoitten vapaasta tahdosta.

Ainoa vaadittava seikka on 1 kohdassa esitettyjen määräaikojen noudattaminen.

3 Mitä laillisia vaikutuksia avioerolla on

3.1 aviopuolisoiden henkilökohtaisiin suhteisiin (esim. sukunimeen)

Avioeron ensimmäinen vaikutus on aviosuhteen purkautuminen. Avioliitosta johtuva velvollisuus yhteiselämään ja keskinäiseen avunantoon päättyy, ja puoliset saavat oikeuden solmia uuden avioliiton.

Espanjan lainsäädännössä ei säädetä, että vaimon on avioliiton seurauksena otettava aviomiehen sukunimi, kuten monissa muissa maissa.

3.2 omaisuuden jakamiseen puolisoitten välillä

Avioerossa aviovarallisuussuhde puretaan ja mahdollisesti kertynyt omaisuus ositetaan puolisoitten kesken. Puolisot jakavat yhteisen omaisuuden keskenään, ja jako toteutetaan puolisoitten aviovarallisuuteen sovellettavan järjestelmän mukaisesti.

3.3 puolisoitten alaikäisiin lapsiin

Asumusero, avioero ja avioliiton mitätöinti eivät vapauta vanhempia velvoitteista, joita heillä on yhteisiä lapsiaan kohtaan.

Yhteisiin lapsiin liittyvien henkilökohtaisten toimien osalta päätökset on tehtävä seuraavista asioista:

1. lasten huolto,
2. huoltajuus sekä
3. tapaamis- ja asumisjärjestelyt.

Kaikki nämä seikat kuuluvat unionin säädöksiin sisältyvän "vanhempainvastuun" käsitteen piiriin.

Vanhempainvastuuseen kuuluvaa huoltajuutta on aina toteutettava lasten edun mukaisesti, heidän persoonallisuutensa huomioon ottaen sekä heidän fyysistä ja henkistä koskemattomuuttaan kunnioittaen. Huoltajuuteen kuuluvat seuraavat tehtävät ja valtuudet:

1. lapsista huolehtiminen, heidän kanssaan oleminen, heidän elatuksestaan, kasvatuksestaan ja kattavasta koulutuksestaan huolehtiminen,
2. lasten edustaminen ja heidän omaisuudestaan huolehtiminen sekä
3. alaikäisen pysyvistä asuinpaikasta päättäminen.

Asuinpaikkaa voidaan muuttaa vain molempien vanhempien suostumuksella tai, jos tämä ei ole mahdollista, tuomioistuimen luvalla. Alaikäisten lasten asuinpaikan muuttuminen ilman molempien vanhempien suostumusta voidaan katsoa kaappaukseksi.

Lapsen huollon osalta on alaikäisen lapsen edun mukaista sopia yhteishuoltajuudesta tai määrätä huoltajuus vain toiselle vanhemmista.

Espanjan itsehallintoalueilla on rinnan käytössä erilaisia lainsäädäntöjärjestelmiä, joita säätelevät omat perheoikeutta koskevat sääntönsä, jotka on otettava huomioon kussakin tapauksessa.

Siviililaisissa vahvistetaan, että lapsen yhteishuoltajuudesta sovitaan, jos vanhemmat sitä pyytävät sopimusehdotuksessa tai kun molemmat osapuolet pääsevät tällaiseen sopimukseen menettelyn aikana. Jos sopimukseen ei päästä, tuomioistuin voi jommankumman asianosaisen pyynnöstä määrätä yhteishuoltajuudesta saatuaan syyttäjäviranomaiselta lausunnon. Yhteishuoltajuuden perusteena on oltava alaikäisen lapsen edun riittävä suojele. Espanjan korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä on todettu, että yhteishuoltajuus ei ole poikkeuksellinen toimenpide vaan pikemminkin tavanomainen ja jopa toivottava, koska se mahdollistaa käytännössä lapsen oikeuden olla yhteydessä kumpaankin vanhempaansa, myös kriisitilanteissa, edellyttäen, että se on toteutettavissa.

Yhteisten lasten elatuksen osalta periaatteena on, että vanhempien eroaminen ei vapauta heitä heidän velvollisuuksistaan lapsia kohtaan. Siksi molempien on osallistuttava lasten elatukseen. Elatuksella tarkoitetaan kaikkea sitä, mikä on välttämätöntä elätettävän toimeentulon, asumisen, vaatetuksen sekä terveydenhuollon, koulutuksen ja kasvatuksen kannalta niin kauan kuin lapsi on alaikäinen ja myös sen jälkeen, niin kauan kuin hän ei ole suorittanut loppuun opintojaan itsestään riippumattomista syistä.

Tämä johtaa tavallisesti siihen, että vanhempi, joka ei ole lasten huoltaja, maksaa elatusapua sille vanhemmalle, jonka luona lapset asuvat, siihen asti kun lapsista tulee taloudellisesti riippumattomia tai kun lasten taloudellisen riippuvuuden jatkumisen voidaan katsoa aiheutuvan heistä itsestään johtuvista syistä. Jos on sovittu yhteishuoltajuudesta, kumpikin vanhempi vastaa yleensä lasten tavanomaisista menoista (vaatteet, ruoka ja asunto) sinä aikana, jonka lapset viettävät hänen luonaan. Muita menoja varten avataan yhteinen pankkitili, jolle kumpikin vanhempi tallettaa kuukausittain tietyn summan, tai menot jaetaan suhteessa kummankin vanhemman taloudelliseen tilanteeseen. Jos vanhempien taloudellisessa tilanteessa on suuria eroja, mikään ei kuitenkaan estä varakkaampaa vanhempaa tukemasta toista rahallisesti, jotta tämä pystyy hoitamaan lasten menot sinä aikana, kun lapset ovat hänen luonaan.

Espanjan yleinen oikeusneuvosto (*Consejo General del Poder Judicial*) on laatinut [taulukot lapsen elatusavun määrittämiseksi perheoikeudellisissa asioissa](#), ja se tarjoaa sähköisen tietoteknisen sovelluksen, jonka avulla voidaan helposti tehdä kutakin tapausta koskevat suuntaa-antavat laskelmat.

3.4 toisen puolison velvollisuuteen maksaa toiselle elatusapua?

Puolisolla, jonka taloudellinen tilanne joutuu asumus- tai avioeron vuoksi epätasapainoon toisen puolison tilanteeseen nähden siten, että se heikkenee verrattuna avioliiton aikaiseen tilanteeseen, on oikeus saada toiselta puolisolta hyvitystä. Se voi olla tilapäisesti tai toistaiseksi maksettavaa elatusapua tai kertasuoritus sen mukaan, mitä sopimuksessa tai tuomiossa on määritelty.

Jotkin itsehallintoalueet ovat säätäneet tähän kysymykseen liittyvistä erityisjärjestelyistä.

4 Mitä lakitermi ”asumusero” käytännössä tarkoittaa?

Asumusero tarkoittaa, että puolisoiden velvollisuus yhteiselämään lakkaa, mutta aviosuhde säilyy. Myös mahdollisuus kytkeä toisen puolison varat taloudenpitovallan (*potestad doméstica*) käyttöön poistuu.

5 Mitä edellytyksiä asumuseroon liittyy?

Lain 15/2005 tultua voimaan asumuseron (samoin kuin avioeron) saamiseen Espanjassa ei enää vaadita perusteita, sillä lain mukaan yhdessä elämisen katsotaan olevan ilmaus puolisoiden vapaasta tahdosta.

Ainoa edellytys on se, että ennen asumuseroprosessin käynnistämistä noudatetaan vähimmäisaikaa koskevia rajoituksia, jotka lasketaan avioliiton solmimisesta (tiettyjä poikkeustapauksia lukuun ottamatta). Nämä määräajat ovat samat kuin 1 kohdassa esitetyt, avioeroa koskevat määräajat.

6 Mitä laillisia vaikutuksia asumuserolla on?

Asumus- ja avioeron vaikutukset ovat samat: puolisoiden yhteiselämä keskeytyy eikä toisen puolison omaisuutta

voida enää yhdistää taloudenpitovallan käyttöön. Nämä järjestelyt tulevat voimaan siitä päivästä alkaen, jona lainvoimainen tuomio tai päätös, jolla se julistetaan, tai molempien puolisoitten suostumus on annettu julkisella asiakirjalla. Erona on, asumuserossa aviosuhde höllentyy mutta ei purkaudu.

Näin ollen sovittelu on mahdollista, koska avioliittosuhdetta ei ole purettu. Jotta tällä sovittelulla olisi oikeusvaikutuksia, molempien puolisoitten on erikseen ilmoitettava tuomarille sovinnosta. Tämän lisäksi aviovarallisuuden yhteisomistus (*sociedad de gananciales*), jonka mukaan puolisoilla on avio-oikeus toistensa omaisuuteen, päättyy asumuseron myötä, minkä jälkeen sovelletaan erillisomistuksen periaatetta.

Asumusero (tai puolisoitten tosiasiallinen erillään asuminen) johtaa myös siihen, että isyysolettamaa, jonka mukaan äidin aviomiestä pidetään lapsen isänä, ei sovelleta, jos lapsi on syntynyt sen jälkeen, kun erosta on kulunut 300 päivää.

7 Mitä lakitermi ”avioliiton mitätöinti” käytännössä tarkoittaa?

Avioliiton mitätöinti tarkoittaa, että tuomioistuimien toteaa avioliittoon vihkimiseen liittyneen virheitä, joiden takia avioliitto ei ole ollut alun alkaenkaan pätevä (Avioliiton mitätöintiä voidaan soveltaa niin samaa kuin eri sukupuolta olevien henkilöiden avioliittoihin). Tuomioistuimien toteaa, ettei avioliittoa ole ollut olemassa eikä sillä näin ollen ole koskaan ollut mitään oikeusvaikutuksia. Tällöin puolisoita katsotaan jälleen siviilisäädyltään naimattomiksi.

Aviovarallisuusjärjestelmä puretaan ja varat ositetaan, ja samalla lakkaa velvollisuus yhdessä elämiseen ja keskinäiseen avunantoon.

Toisin kuin asumuserossa ja avioerossa, avioliiton mitätöinnin seurauksena ei voida määrätä taloudellista tilannetta tasaavaa elatusmaksua, vaan elatusmaksun edellytyksenä on aina laillisesti pätevä avioliitto. Ongelmaa voidaan lievittää määräämällä avioliittoa solmittaessa vilpillisin mielin toiminut puoliso maksamaan korvaus puolisolle, joka solmi liiton hyvässä uskossa.

Ennen avioliiton mitätöintiä voimaan tulleet oikeudelliset vaikutukset säilyvät suhteessa lapsiin, eli vaikutukset ovat samat kuin asumuserossa tai avioerossa.

Avioliiton mitätöinnistä voi määrätä siviilituomioistuimien. Sen lisäksi Espanjassa tunnustetaan siviilioikeudellisesti päteviksi myös kirkollisen tuomioistuimen päätös kirkollisen avioliiton (*matrimonio canónico*) mitätöinnistä ja paavin päätös täyttymättömän avioliiton mitätöinnistä. Tällaiset päätökset vahvistaa eksekvaturimenettelyn kaltaisella menettelyllä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien (perheoikeuteen erikoistunut tuomioistuin, jos paikkakunnalla on sellainen). Menettelystä määrätään Espanjan valtion ja Pyhän istuimen välisessä oikeusasioita koskevassa sopimuksessa, joka allekirjoitettiin 3. tammikuuta 1979.

8 Millä edellytyksillä avioliiton voi mitätöidä?

Avioliiton pätemättömäksi julistamisen syyt ovat seuraavat, riippumatta siitä, missä muodossa avioliitto on tehty:

1. Avioliitto on solmittu ilman avioliittoon menemistä koskevaa tahtoa.
2. Avioliitto solmittiin, vaikka avioliitolle oli olemassa jokin este.
3. Avioliitto on solmittu ilman siihen vaadittavaa rauhantuomarin, pormestarin tai kunnanvaltuuston jäsenen, oikeusvirkaileijan, notaaria tai virkamiehen taikka todistajien läsnäoloa.
4. Avioliitto on solmittu erehdyksestä, joka liittyy toisen osapuolen henkilöllisyyteen tai sellaisiin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, jotka olivat luonteeltaan ratkaisevia avioliittoon suostumuksen kannalta.
5. Avioliitto on solmittu pakottamalla tai vakavaa pelkoa aiheuttamalla.

9 Mitä laillisia vaikutuksia avioliiton mitätöinnillä on?

Avioliiton mitätöinnin seurauksena avioliiton todetaan olleen pätemätön solmimishetkestä lähtien. Puolisoita katsotaan tällöin siviilisäädyltään jälleen naimattomiksi.

Oikeusvaikutukset, jotka kohdistuivat mitätöidyn avioliiton aikana lapsiin ja hyvässä uskossa toimineeseen

puolisoon tai toimineisiin puolisoihin, säilyvät kuitenkin ennallaan.

Vilpillisin mielin toiminut puoliso ei saa osuutta hyvässä uskossa toimineen puolison varallisuudesta, kun aviovarallisuussuhde puretaan mitätöinnin johdosta.

Hyvässä uskossa toiminut puoliso voi saada korvauksen, jos puoliset ovat asuneet yhdessä, jotta tasoitetaan avioliiton mitätöinnin seurauksena mahdollisesti aiheutuvaa taloudellista epätasapainoa.

10 Mitä vaihtoehtoisia muita kuin juridisia keinoja avioeroon liittyvien asioiden ratkaisemiseksi on olemassa?

Espanjassa säädetään perhesovittelusta valtion tasolla 6. heinäkuuta annetulla lailla 5/2012, joka koskee sovittelua siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa (*Ley 5/2012 de mediación en asuntos civiles y mercantiles*). Sillä on saatettu osaksi Espanjan lainsäädäntöä 21. toukokuuta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla.

Sovitteluun sovelletaan seuraavia yleisiä periaatteita: vapaaehtoisuus ja vapaa tahto, oikeudenmukaisuus, puolueettomuus ja luottamuksellisuus. Näiden periaatteiden lisäksi sovittelun osapuolten toimintaa ohjaavat säännöt tai ohjeet, kuten vilpittömän mielen ja molemminpuolisen kunnioituksen sekä velvollisuuden tehdä yhteistyötä ja tukea sovittelijan työtä.

Laissa 5/2012 säädetään sovittelusta rajatylittävissä riita-asioissa. Riita-asioita pidetään rajatylittävinä, kun vähintään yhdellä osapuolella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka eri jäsenvaltiossa kuin muilla osapuolilla silloin, kun he sopivat käyttävänsä sovittelua tai kun sovittelu on sovellettavan lain mukaan pakollista. Tämä koskee myös riita-asioita, joita ennakoidaan tai jotka on ratkaistu sovittelusopimuksessa sen tekopaikasta riippumatta, silloin kun toisen osapuolen kotipaikan siirtämisen seurauksena sopimusta tai joitakin sen seurauksia on tarkoitus soveltaa toisen valtion alueella.

Valtaosa itsehallintoalueista on säätänyt perhesovittelua koskevia laeista. Tämä koskee seuraavia itsehallintoalueita: Andalusia – 27. helmikuuta annettu laki 1/2009 perhesovittelusta, Andalusian itsehallintoalueella; Aragonia – 24. maaliskuuta annettu laki 9/2011 perhesovittelusta Aragoniassa; Asturia – 23. maaliskuuta annettu laki 3/2007 perhesovittelusta; Kanariansaaret – 8. huhtikuuta annettu laki 15/2003 perhesovittelusta; Cantabria – 28. maaliskuuta annettu laki 1/2011 sovittelusta Cantabrian itsehallintoalueella; Kastilia-La Mancha – 24. toukokuuta annettu laki 4/2005 perhesovitteluun erikoistuneesta sosiaalipalvelusta, Kastilia ja León – 6. huhtikuuta annettu laki 1/2006 perhesovittelusta Kastilia ja Léonissa; Katalonia (itsehallintoalueella on luotu omaa lainsäädäntöä tällä alalla, Katalonian siviililain 233 §:n 6 momentissa säädetään, että oikeusviranomaisen voi lähettää puoliset sovittelua koskevaan tiedotustilaisuuteen, jos se olosuhteet huomioon ottaen katsoo, että asiassa voidaan yhä päästä sovintoon); Valencian itsehallintoalue – 26. marraskuuta annettu laki 7/2001 perhesovittelusta Valencian alueella; Galicia – 31. toukokuuta annettu laki 4/2001 perhesovittelusta; Baleaarit – 9. joulukuuta annettu laki 14/2010 perhesovittelusta Baleaareilla; Madrid – 21. helmikuuta annettu laki 1/2007 perhesovittelusta Madridin ja Baskimaan alueella – 8. helmikuuta annettu laki 1/2008 perhesovittelusta itsehallintoalueiden parlamenttien kesken,

Valtakunnallisella tasolla [siviiliprosessilain \(Ley de Enjuiciamiento Civil\)](#) 770 § 7 momentissa säädetään asumuseron ja avioeron osalta, että osapuolet voivat yhteisymmärryksessä pyytää avioliitto-oikeuteen kuuluvan prosessin keskeyttämistä sovittelun aloittamiseksi.

Rajatylittäviä avioliittoja koskeviin menettelyihin sovelletaan 25 päivänä kesäkuuta 2019 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2019/1111 25 artiklaa. Sen mukaan "[t]uomioistuimen on mahdollisimman varhain ja missä tahansa menettelyn vaiheessa pyydettävä joko suoraan tai tarvittaessa keskusviranomaisten avustuksella osapuolia harkitsemaan halukkuuttaan osallistua sovitteluun tai muihin vaihtoehtoisiin riitojenratkaisukeinoihin, paitsi jos tämä on vastoin lapsen etua, ei sovellu tässä nimenomaisessa tapauksessa tai pitkittäisi aiheettomasti menettelyä".

Sovittelu on mahdollista myös kansainvälisissä lapsikaappaustapauksissa, mutta tällaisissa tapauksissa sovittelumenettelyn keston olisi oltava mahdollisimman lyhyt ja siihen kuuluvat toimet olisi toteutettava mahdollisimman vähillä istunnoilla. Sovittelumenettely ei myöskään saa missään tapauksessa keskeytyä pidemmäksi aikaa kuin mikä on kaappauksen käsittelylle asetettu lakisääteinen määräaika. Jos sovittelu johtaa

sopimukseen (mahdollisesti useista eri asioista), tuomioistuimen on hyväksyttävä sopimus ottaen huomioon voimassa oleva lainsäädäntö ja lapsen etu. Toimivalta lapsikaappauksia koskevista asioista on erilainen kuin muissa perheoikeudellisissa asioissa (lapsikaappausasioita käsittelevät ainoastaan maakuntien pääkaupunkien tuomioistuimet, kun taas perheoikeudellisia asioita voidaan käsitellä kaikissa tuomioistuimissa tuomiopiiristä riippumatta). Tämän vuoksi silloin, kun sopimus koskee useita asioita, saatetaan tarvita useamman tuomarin hyväksyntä (maakunnan pääkaupungin tuomioistuimen tuomarin hyväksyntä lapsikaappaukseen liittyville asioille ja perheoikeudellisista asioista vastaavan tuomarin hyväksyntä muille asioille).

Riita-asioissa, joissa toimivalta on naiseen kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevillä tuomioistuimilla (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*), sovittelu on kielletty.

11 Minne avioero-/asumusero-/mitätöintihakemukset tulee lähettää? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

a) Minne hakemus lähetetään?

Ensin on vahvistettava Espanjan tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta (joka on vahvistettu [25. kesäkuuta 2019 annetulla neuvoston asetuksella \(EU\) 2019/1111](#)) käsitellä asia asetuksen (EY) N:o 2101/2003 nojalla sekä tarpeen mukaan toimivalta hyväksyä täydentäviä toimenpiteitä liittoa koskevan päätöksen osalta. Kun toimivalta on vahvistettu, avio- tai asumuseroa tai avioliiton mitätöintiä koskeva hakemus tehdään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle. Jos asumis- tai avioeroa haetaan yhteisestä sopimuksesta eikä puolisoilla ole alaikäisiä lapsia, hakemus voidaan tehdä notaarille. Joissakin tuomiopiireissä on perheoikeuteen erikoistuneita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia. Käytännössä hakemus on jätettävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle jossain seuraavista paikoista:

- Puolisoiden kotipaikassa.
- Jos puoliset asuvat eri tuomiopiireissä, kantaja voi valita, jättääkö hakemuksen
 - puolisoitten viimeisessä yhteisessä kotipaikassa
 - vai vastaajan asuinpaikassa.
 - Jos vastaajalla ei ole vakituista koti- tai asuinpaikkaa, kantaja voi valita vastaajan nykyisen olinpaikan ja tämän viimeisen kotipaikan tuomioistuimen välillä.
- Niiden osalta, joilla ei ole vakituista koti- tai asuinpaikkaa, kantaja voi tehdä valinnan heidän nykyisen olinpaikkansa ja heidän viimeisen kotipaikkansa tuomioistuimen välillä.
- Jos toimivaltaa ei voida todeta tälläkään tavoin, toimivalta kuuluu kantajan kotipaikan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.
- Jos puoliset hakevat avio- tai asumuseroa yhteisestä sopimuksesta, hakemus voidaan jättää
 - tuomarille viimeisessä yhteisessä kotipaikassa
 - tai tuomarille jommankumman hakijan senhetkessä kotipaikassa.
- Hakijan kotipaikan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomaria voidaan pyytää päättämään alustavasti välitoimista.

[Kokonaisvaltaisista suojelutoimenpiteistä sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumiseksi 28. joulukuuta 2004 annetulla Espanjan lailla 1/2004 \(Ley Orgánica de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género\)](#) perustettiin naiseen kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevät tuomioistuimet (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*). Näillä tuomioistuimilla on siviilioikeudellinen toimivalta asumuseron, avioeron ja mitätöinnin tapauksissa, jos yksi siviilioikeudenkäynnin osapuolista on nainen, joka on oikeuslaitoslain (*Ley Orgánica del Poder Judicial, LOPJ*) 87 b §:n 1 momentin a kohdassa tarkoitetun sukupuoleen perustuvan väkivallan uhri, ja yhtä siviilioikeudenkäynnin asianosaisista tutkitaan sukupuoleen perustuvan väkivallan tekijänä, yllyttäjänä tai avunantajana. Tässä tapauksessa hakemus on esitettävä naiseen kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevälle tuomioistuimelle, jossa rikosoikeudellinen menettely on pantu vireille.

Lisätietoja Espanjan tuomiopiirijaosta tai tuomioistuinten sijainnista voi etsiä Espanjan yleisen oikeusneuvoston verkkosivulla olevalla [tuomioistuinten hakukoneella](#).

Notaarikäsittelyssä virallisen asiakirjan vahvistaa sen paikkakunnan notaari, jossa puolisoilla oli viimeinen yhteinen kotipaikka tai jossa jommallakummalla heistä oli viimeinen koti- tai asuinpaikka.

Bryssel II b -asetuksen soveltamista koskeva käytännön opas on saatavilla seuraavalla sivulla: [Euroopan](#)

oikeudellisen verkoston julkaisut.

b) Muodollisuudet ja asiakirjat

Jos asia käsitellään tuomioistuimessa, avioliiton mitätöinti-, asumusero- tai avioerohakemus on esitettävä kirjallisesti hakijaa avustavan asianajajan (*Letrado*) sekä häntä edustavan oikeudenkäyntiavustajan (*Procurador*) allekirjoittamana. Jos puoliset hakevat asumuseroa tai avioeroa yhteisestä sopimuksesta, he voivat käyttää yhteistä asianajajaa tai oikeudenkäyntiavustajaa.

Asumusero-, mitätöinti- tai avioerohakemukseen on liitettävä ehdottomasti

- avioliittotodistus ja tarvittaessa väestörekisteristä saatavat lasten syntymätodistukset - niitä ei voi korvata pelkällä perhesuhteita koskevalla väestörekisteriotteella (*libro de familia*)
- asiakirjat, joihin avioeroa hakeva osapuoli perustaa oikeutensa
- asiakirjat, joiden perusteella puolisoiden ja tarvittaessa myös lasten taloudellista tilannetta voidaan arvioida (esimerkiksi veroilmoitus, palkkatodistus, pankin todistus, kauppakirja tai lainhuudatustodistus), jos osapuolet vaativat omaisuuden liittyviä toimenpiteitä
- vanhemmuutta koskeva suunnitelma toimenpiteistä, jotka koskevat alaikäisiä lapsia tai sellaisia täysi-ikäisiä lapsia, joiden tukemisen tuomioistuimet ovat vahvistaneet vanhempien tehtäväksi
- sopimusehdotus, jos asumus- tai avioeroa haetaan yhteisestä sopimuksesta.

Jos hakemuksen käsittelee notaari (kun asumus- tai avioeroa haetaan yhteisestä sopimuksesta, eikä huollettavia alaikäisiä lapsia ole), hakijoilla on lain mukaan oltava avustajanaan asianajaja, jolla on oikeus esiintyä tuomioistuimessa, minkä lisäksi heillä on oltava väestörekisteriotteet ja yhteinen sopimus.

12 Voiko asian hoitamiseen saada oikeusapua?

Espanja myöntää oikeuden maksuttomaan oikeusapuun Espanjan kansalaisille, muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisille ja Espanjassa oleskeleville ulkomaalaisille, joiden varat eivät riitä kattamaan oikeuskuluja.

Oikeus maksuttomaan oikeusapuun on luonnollisella henkilöllä, jolla ei ole riittävästi varallisuutta ja jonka bruttotulot, perheyksikköä kohden vuosittain laskettuna, eivät kokonaisuudessaan ylitä seuraavia kynnyksarvoja:

1. kaksi kertaa suuremmat kuin hakemuksen tekohetkellä voimassa oleva kansallinen IPREM-indikaattori (tukien myöntämisen viitearvona käytetty yleinen indikaattori, *indicador público de renta de efectos múltiples*), kun kyseessä oleva henkilö ei kuulu useamman hengen kotitalouteen.
2. kaksi ja puoli kertaa IPREM, joka on voimassa hakemusta esitettäessä silloin, kun on kyse henkilöstä, joka kuuluu alle neljän hengen perheyksikköön,
3. kolme kertaa IPREM, silloin kun on kyse nelihenkisistä tai suuremmista perheyksiköistä.

Valtion tuloindikaattorin (IPREM) laskeminen

Valtion tuloindikaattorin (IPREM) laskeminen Tietoa IPREM-summasta ja sen kehityksestä on osoitteessa <http://www.iprem.com.es>

Hakemus on esitettävä sen paikkakunnan asianajajaliitolle (*Colegio de Abogados*), jossa pääasiaa käsittelevä tuomioistuin sijaitsee, tai hakijan kotikunnan tuomioistuimelle. Jälkimmäisessä tapauksessa tuomioistuin välittää hakemuksen kyseisellä alueella toimivaltaiselle asianajajaliitolle.

Rajatylittäviä riita-asioita koskevat hakemukset on toimitettava asianajajaliitolle. Hakemuksen lähettää hakijan vakituisen asuinpaikkakunnan asianajajaliitto.

Euroopan maiden kansalaiset, joiden kotivaltio on liittynyt maksutonta oikeudenkäyntiä tarkoittavien hakemusten toimittamista koskevaan Euroopan neuvoston sopimukseen, voivat jättää oikeusapuhakemuksensa sopimuksen soveltamisesta vastaavalle keskusviranomaiselle omassa maassaan.

Oikeusapuhakemus on jätettävä ennen oikeudenkäyntimenettelyn aloittamista tai, jos maksuttoman oikeusavun hakija on asiassa vastaajana, ennen kanteeseen vastaamista. Kuitenkin sekä kantaja että vastaaja voivat hakea maksutonta oikeusapua myös jälkikäteen, jos heidän taloudellinen tilanteensa on todistettavasti muuttunut.

Kun puolisoiden yhteiset varat eivät riitä kattamaan oikeuskuluja, mutta toisen puolison taloudellinen tilanne estää maksuttoman oikeusavun myöntämisen, oikeusapua tarvitseva puoliso voi vaatia, että varakkaampi puoliso maksaa oikeuskulut (*litis expensas*).

13 Voiko avioero-/asumusero-/mitätöintipäätökseen hakea muutosta?

Asumuseroa, avioeroa ja avioliiton mitätöintiä koskevissa oikeudenkäynneissä Espanjassa annettuihin päätöksiin voi hakea muutosta. Muutoksenhaku on tehtävä 20 päivän kuluessa siinä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, joka teki päätöksen, johon haetaan muutosta. Kyseinen tuomioistuin vahvistaa muutoksenhaun, ja asian käsittelee maakunnallinen ylioikeus (*Audiencia Provincial*). Muutoksenhaussa annetusta tuomiosta voi valittaa tietyissä tapauksissa kassaatiovalituksella tai menettelyvirheen perusteella korkeimman oikeuden (*Tribunal Supremo*) riita-asioiden jaostoon. Valitus voidaan käsitellä myös itsehallintoalueen ylioikeuden riita- ja rikosasioiden jaostossa, jos kyseessä on itsehallintoalueen lainsäädäntöä koskeva asia.

Lain mukaisesti annetusta tuomiosta tehdyt muutoksenhaut eivät lykkää tuomiossa hyväksytyjen toimenpiteiden vaikutusta. Jos valitus koskee ainoastaan toimenpiteitä koskevia päätöksiä, oikeussihteeri julistaa mitättömäksi avioliiton mitätöimistä, asumuseroa tai avioeroa koskevan päätöksen lainvoimaisuuden ja päätös merkitään väestörekisteriin.

Jos yhteisestä sopimuksesta käynnistetyssä asumusero- tai avioeromenettelyssä sopimusehdotus on hyväksytty sellaisenaan, tuomioistuimen tuomioon tai päätökseen ei ole mahdollista hakea muutosta. Tällaiseen päätökseen voi hakea muutosta vain käsittelyyn osallistunut syyttäjä alaikäisen tai vajaavaltaisen lapsen edun nimissä. Jos jotakin toimenpidettä ei hyväksytä, siihen voidaan hakea muutosta.

Tuomari voi tehdä päätöksen väliaikaisista toimenpiteistä ja ennakkotoimenpiteistä ennen asumuseroa, avioeroa tai avioliiton mitätöintiä koskevaa oikeuskäsittelyä tai käsittelyn aikana. Tällaiseen päätökseen ei voi hakea muutosta, kun otetaan huomioon sen rajallinen voimassaolo, koska väliaikaiset toimenpiteet korvautuvat asumuseron, avioliiton pätemättömäksi julistamisen tai avioeron yhteydessä annetulla tuomiolla.

14 Millä tavoin tulee menetellä jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama avioero-/asumusero-/mitätöintipäätös tunnustetaan tässä jäsenvaltiossa?

Tässä yhteydessä sovelletaan [tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta \(uudelleenlaadittu\) 25 päivänä kesäkuuta 2019 annettua neuvoston asetusta \(EU\) 2019/1111](#), joka tunnetaan nimellä Bryssel II b -asetus ja joka on voimassa kaikissa jäsenvaltioissa, Tanskaa lukuun ottamatta.

Neuvoston asetusta (EU) 2019/1111 (Bryssel II b -asetus) korvaa asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (Bryssel II a -asetus) 1. elokuuta 2022 alkaen, joten sen ajallisesta soveltamisalasta riippuen olisi sovellettava jompaakumpaa säädöstä

Jos kyse on ainoastaan väestörekisteritietojen päivittämisestä toisessa jäsenvaltiossa (tai Yhdistyneessä kuningaskunnassa viimeistään 31.12.2020) tehdyn avioero-, asumusero- tai avioliiton mitätöintipäätöksen johdosta ja jos siinä jäsenvaltiossa, jossa päätös on tehty, päätökseen ei voi kansallisen lainsäädännön mukaan hakea muutosta, riittää pelkkä väestörekisterin ylläpitäjälle tehty, sovellettavan asetuksen mukainen tietojenmuutospyyntö, jonka ohkeen on liitetty seuraavat asiakirjat:

- jäljennös päätöksestä, joka täyttää kyseisen maan lainsäädännön mukaiset, aitouden toteamista koskevat vaatimukset
- lakimääräinen vakiomuotoinen todistus, jonka antaa sen jäsenvaltion tuomioistuin tai toimivaltainen viranomainen, jossa päätös on tehty
- jos tuomio on annettu vastaajan poissa ollessa, asiakirjat, joista käy ilmi, että hakemus on annettu asianmukaisesti tiedoksi hänelle.

Jossain muussa EU:n jäsenvaltiossa (Tanskaa lukuun ottamatta) annetun avioero-, asumusero- tai avioliiton

mitätöintipäätöksen tunnustamista haetaan sen henkilön kotipaikkakunnan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, jota vastaan tunnustusta tai päätöstä tunnustamatta jättämisestä haetaan. Jos vastaaja ei asu vakituisesti Espanjassa, tunnustusta voidaan hakea siinä paikassa, jossa vastaaja sillä hetkellä Espanjassa oleskelee tai jossa vastaaja on Espanjassa viimeksi asunut. Jos mitään edellä esitetystä ei voida soveltaa, tunnustusta haetaan kantajan kotipaikassa.

Hakemus on laadittava kirjallisena lakimiehen ja oikeudenkäyntiavustajan avustuksella, ja siihen on liitettävä samat asiakirjat kuin edellisessä tapauksessa.

Päätöksen väliaikainen tunnustaminen voi tulla kyseeseen.

Tanskassa annettujen tuomioiden tunnustamisesta Espanjassa säädetään [kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä yksityisoikeuden alalla 30. heinäkuuta annetussa laissa 29/2015](#). Oikeuskäsittely alkaa hakemuksen laatimisesta, ja hakemus tehdään suoraan ensimmäisen oikeusasteen toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Jos kyse on ainoastaan tietojen kirjaamisesta väestörekisteriin, tuomioistuimen ennakkovahvistusta tai eksekvatuurimenettelyä ei tarvita, ja asiassa sovelletaan [väestörekisteristä 21. heinäkuuta annettua lakia 20/2011](#).

15 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan vastustaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman avioero-/asumusero-/mitätöintipäätöksen tunnustamista tässä jäsenvaltiossa? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Päätöksen tunnustamatta jättämistä haetaan samalla menettelyllä kuin päätöksen tunnustamista. Jos päätös on tunnustettu asetuksen (EY) N:o 2019/1111 perusteella, tunnustamista voidaan vastustaa vain, kun tunnustettavasta päätöksestä on ilmoitettu ja kun laissa asetettu määräaika on kulunut umpeen, esittämällä valitus maakunnalliseen ylioikeuteen.

Jos kyseessä on Tanskassa tehty päätös, tunnustamatta jättämistä voidaan hakea, kun vastapuoli on jättänyt hakemuksen päätöksen tunnustamisesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen. Kaikissa tapauksissa vastustamishakemuksen virallistavat asianajaja ja oikeudenkäyntiavustaja.

16 Mitä lakia sovelletaan avioeroasiassa silloin kun puoliset eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai ovat eri maiden kansalaisia?

Sen jälkeen kun [asetus \(EU\) N:o 1259/2010 tuli voimaan 21. kesäkuuta 2012](#), puoliset ovat asetuksessa säädetyissä tilanteissa voineet valita asumus- tai avioeroonsa sovellettavan lain asetuksen 5 ja 8 artiklan nojalla. Silloin kun ei ole kyse asetuksessa säädetyistä tilanteista, sovelletaan sen valtion lakia,

1. jossa puolisoiden asuinpaikka on sillä hetkellä, kun asia pannaan vireille tuomioistuimessa tai, jos tämä ei ole mahdollista,
2. jossa puolisoiden viimeinen yhteinen asuinpaikka oli, edellyttäen, ettei tämä asuminen ole päättynyt yli vuosi ennen kun asia pannaan vireille tuomioistuimessa, jos toinen puolisoista asuu edelleen tuossa valtiossa, kun asia pannaan vireille tuomioistuimessa tai, jos tämä ei ole mahdollista;
3. jonka kansalaisia molemmat puoliset ovat, kun asia pannaan vireille tuomioistuimessa tai, jos tämä ei ole mahdollista;
4. jonka tuomioistuimessa asia pannaan vireille.

Avioliiton pätemättömäksi julistamiseen ja sen vaikutuksiin sovellettava laki määräytyy sen lain mukaisesti, jota sovelletaan avioliiton pätemättömäksi julistamiseen, siviililain mukaisesti.

Aviovarallisuusjärjestelmän osalta sovellettava laki määräytyy tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta tuomioistuimen toimivallan, sovellettavan lain sekä päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon alalla aviovarallisuussuhteita koskevista asioista [24. kesäkuuta 2016 annetun neuvoston asetuksen \(EU\) 2016/1103](#) mukaisesti tai, jos sitä ei sovelleta, [Espanjan siviililain 9§:n 2 momentin mukaisesti](#).

Vanhempainvastuuseen liittyviin kysymyksiin sovelletaan [19. lokakuuta 1996 tehdyn Haagin yleissopimuksen](#) määräysten mukaisesti tuomioistuinvaltion lakia.

Välitoimiin sovelletaan samaa lakia, jota sovelletaan kyseessä olevaan asumuseroon, avioeroon tai avioliiton mitätöintiin. Kiireellinen väli- tai turvaamistoimi, joka koskee Espanjassa oleskelevia henkilöitä tai Espanjassa sijaitsevaa omaisuutta, voidaan kuitenkin hyväksyä ilman toimivaltaa tutkia pääasiaa.

Elatusvelvoitteisiin sovellettava laki määräytyy [elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 23. marraskuuta 2007 tehdyn Haagin pöytäkirjan](#) mukaisesti.

Aviovarallisuusjärjestelmään sovellettava laki määräytyy [24. kesäkuuta 2016 annetun neuvoston asetuksen \(EU\) 2016/1103](#) mukaisesti.

Jos johonkin tapaukseen sovelletaan Espanjassa ulkomaista lakia, espanjalaisen tuomioistuimen on vahvistettava ja hyväksyttävä lain sisältö ja voimassaolo. Tätä varten tuomioistuin voi käyttää kaikkia sellaisia selvitysmenetelmiä, jotka se katsoo tarpeellisiksi voidakseen hyväksyä ulkomaisen lain soveltamisen.

Lopuksi on syytä korostaa, että oikeudenkäynneissä Espanjassa sovelletaan aina Espanjan prosessioikeutta riippumatta siitä, mitä lakia avioeroon, asumuseroon tai avioliiton mitätöintiin sovelletaan. Näistä menettelyistä säädetään [siviiliprosessista 7. tammikuuta annetun lain 1/2000 IV kirjan I osastossa](#).

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

■ Päivitetty viimeksi: 29/09/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.